

Vigyázz a ma fenyegetett értékekre!

Megnyitó az európai záró konferencián 2018. június 8. Budapest

Kedves Kollégák!
Hölgyeim és Uraim!

A Magyar Népfőiskolai Társaság nevében örömmel üdvözlöm a résztvevőket a SPAR projekt záró konferenciáján, partnereinkkel együtt:

- az Önkéntes Művészeti Hálózat, Egyesült Királyság
- a Kulturális Tanácsok Országos Szövetsége, Dánia
- az Interfolk, Civil Society Institute, Dánia
- az Alternatív Oktatási Kezdeményezések Alapítvány, Lengyelország és
- a Lousadai önkormányzat, Portugália nevében

A Birmingham-i indulás, vagyis 2016 óta a partnerek négy alkalommal találkoztak. 2017 elején egy olyan kutatást végeztünk, amelynek célja az önkéntes szektor kompetenciáinak feltárása volt. Az általános cél a nem hivatásos művészetek területén az önkéntesség sikeres kultúrájának, alapvető feltételeinek a feltérképezése volt. Szeretném kiemelni, hogy a felmérés különösen a következőkre összpontosított:

- melyek a sikeres kulturális önkéntesek kulcskompetenciái
- jó gyakorlatok a kultúra önkénteseinek bevonásával kapcsolatosan
- jó gyakorlatok a kultúra önkénteseinek képzésében
- támogatási példák más kulturális egyesületektől és egyéb helyi szereplőktől

A partner szervezetek öt országban végeztek kutatást. Az egyes nemzeti kutatások és a hozzájuk tartozó összefoglalók megtalálhatók az interneten. A projekt honlapja: <https://www.sparproject.eu/>

Az önkéntesek és a vezetők képzése a kutatások alapján zajlott le, és 2017-ben országos kísérleti tanfolyamokat indítottak minden országban.

A gyakorlati tapasztalatok alapján 2017 októberében Portugáliában öt napos európai, nemzetközi képzésre került sor.

Egy további képzési program a projekt bezárása után kerül megrendezésre, az Erasmus+ mobilitás keretében. 2019 májusában az egyik ilyen kurzus az Askov Népfőiskolán - Dániában kerül megrendezésre.

Ma a konferencia záró programja az események és tevékenységek eredményeinek és tapasztalatainak összegzéséről szól. Több mint ötven ember van jelen. Kollégák, akik részt vettek a felsorolt tevékenységekben, és új vendégek és kollégák.

A konferencia programjának egy korábbi verziójában volt egy pont, amelyet elhagytunk. Ez azt tartalmazta: egy köztisztelőben álló magyar politikust, vagy kormányképviselőt kérjünk fel a konferencia megnyitására. Sajnálom, hogy nem találtunk ilyet.

Beszélnem kell egy kicsit a magyarországi képről, mert elég sokat utazom külföldre, és észrevettem, hogy Magyarország híre

gyanúsán emelkedett. Az emberek korábban nem szokták megkérdezni „mi történik a magyar politikában?” De most gyakran kérdeznak erről.

Az átlagos európai állampolgár nem különösebben tájékozott a többi ország helyzetéről. Most azonban sokan tudják, hogy Magyarország az illiberális demokrácia egyik bajnoka, és lényegében egy autoriter rendszer.

Hadd mondjak erről néhány szót, két dolgot kiemelve. A legutóbbi 2018-as választásokon, Budapesten a legtöbb szavazó támogatta az ellenzékot. A kormány a nagy többségét elsősorban a leghátrányosabb helyzetű kistelepülések szavazóinak köszönheti. Ezek az emberek általában nem jól képzettek, és mélyszegénységben élnek. (ez gyakran 80-90%)

Idézet az EBESZ korlátozott választási megfigyelő missziójáról, Magyarországról:

„Az április 8-i parlamenti választásokat az állam és az uralkodó párt erőforrásainak átfogó átfedése jellemezte, ami aláássa a versenyzők azon képességét, hogy egyenlő alapon versenyezzenek. A választók széles választási lehetőséggel rendelkeztek, de a megfélemlítő és az idegengyűlölő retorika, a média elfogultsága és az átláthatatlan kampányfinanszírozás szűkítette a valódi politikai viták helyét, megakadályozva ezzel a szavazók azon képességét, hogy teljes körűen tájékozott döntést hozzanak. „

Örömmel átadhatom Önöknek a 15 oldalas EBESZ jelentést angol nyelven is. Ne feledjük el, hogy ez nem egy afrikai országról szól, hanem az EU egyik tagjáról. Jellemző, hogy a kormány megjegyezte: az EBESZ beavatkozott a magyar belpolitikába. De én azt mondhatom, hogy ez egy objektív, aktuális és ugyanakkor túlságosan diplomatikus memorandum.

Miért vetem ezt fel? Mert az egész világot fenyegeti a populista, idegengyűlölő politika. Lásd a Brexit történetét és Trump elnök napi gyakorlatát.

A szavazás manipulálása és a megfélemlítés a legkevésbé művelt embereket érinti általában.

Emlékszem arra a hosszú konzultációra a projekt megbeszélésén, hogy mit tekinthetünk ritkán lakott területnek.

Nos, ez a projekt célcsoportja, a legkevésbé képzett választók.

Az országos felmérés során a kulturális önkénteseket és a szervezőket pont ebben a térségben kérdeztük. Engedjék meg, hogy emlékeztessenek a mi országos kutatásunk egyes részeire.

A felmérés egyik fő témája az volt, hogy mi a legfontosabb kompetencia a kulturális önkéntesek és szervezők körében. A válaszolók a következő megjegyzéseket tették:

- Szociális érzékenység
- Az értékek tisztelete
- Képesség a kritika és konfliktuskezelési képességek megszerzésére
- Előítélet-mentesnek lenni
- Nyitottság, tolerancia, rugalmasság és bátorság
- Különböző kulturális tevékenységek iránti nyitottság
- Az emberi jellem ismerete

- Toleráns és integratív személyiség
- Empátia a különböző társadalmi csoportok képviselői iránt

Így a „ritkán lakott” területek lakói ezeket az értékeket és viselkedést tartják fontosnak. Azt látjuk azonban, hogy a populisták és idegengyűlölő kormányok mindenütt megsemmisítik ezeket az értékeket, mind az EU-ban, mind azon kívül.

Láthatjuk tehát, miért fontos egy ilyen nemzetközi Erasmus-projekt. Sok okból, de hadd hangsúlyozzunk most egy szempontot. A kulturális önkéntes tevékenység elősegíti az egészséges személyiség és közösség túlélését és fejlődését.

A kulturális önkéntes tevékenység elősegíti a befogadó nyitottságot. Elősegíti a toleráns és empátikus viselkedést, ez előítélet

mentességet, és az értékek nagybecsülését. Nem könnyű felsorolni, amikor pozitívan gondolkodunk, és be akarjuk mutatni a kulturális tevékenység előnyeit. Sajnálatos módon sokkal könnyebb meglátni, hogy mi a veszteség, ha ezek az értékek, viselkedés hiányzik egy társadalomban.

Nagyon fontos a tudatában lenni annak, hogy manapság, egész Európában és talán a világ minden táján - fontosabb, mint valaha -, hogy gondoskodjunk a mai, fenyegetett értékek védelméről, amelyek mindnyájunkat előre visznek.

Mindenkinek hasznos és eredményes konferenciát kívánok ezen a két napon.

SzTJ

szakmai vezető (MNT)

TESSEDIK SÁMUEL NÉPFŐISKOLA DÍJ

Magyar Népfőiskolai Társaság

Évtizedekkel ezelőtt alapította meg a Magyar Népfőiskolai Társaság a Tessedik Sámuel Népfőiskola Díjat. A díjat a magas szintű népfőiskolai munka elismeréseként adományozza rendszeresen a szervezet elnökségének előterjesztése alapján a közgyűlés. Az életmű elismerését a díj elnevezése méltóan fejezi ki, mert **Tessedik Sámuel (evangélikus lelkész, 1742–1820)** az egyike azon kevés személyeknek, akinek a munkássága a népfőiskolai tevékenység sokoldalúságát, elhivatottságát szimbolizálja számunkra.

Érdemes felidézni életrajzából néhány sort – frissítsük fel emlékezetünket a felvilágosodás pedagógia eszméinek hazai meghonosítójáról.

Első papi állomása Surány volt Nógrád megyében Sréter György kastélyában, ahol udvari lelkészként működött. Második papi állomása 1767-től Szarvas volt, ahol nemcsak az egyházközségi lelkészi hivatalt töltötte be, hanem az evangélikus iskolában is nagy buzgalommal tanított, s ő lett a békés megyei evangélikus iskolák felügyelője. Természetesen ekkor még nem elemi népiskolára kell gondolnunk, hanem arra, hogy a telekkel, földbirtokkal rendelkező parasztemberek gyermekei járhattak az egyházi iskolába, ahol Tessedik Sámuel az írás, olvasás, számolás, hittan mellett a fájlítást és –ápolást és a selyemhernyó-tenyésztést is megtanította a növendékeknek mind elméletben, mind gyakorlatban, sőt az állattenyésztés, a szőlészet, a kertgazdaság kapcsán is megkapták az alapismereteket. Elemi egészségtant is tanultak, tanulták az egészség megőrzésének titkait és a betegségek gyógyításának módjait, de a kereskedelmi számtan, a földmérés, az elemi építészet, a mértani rajz, a meteorológia és a közgazdaság körébe tartozó alapvető tudnivalók oktatása sem maradt el.

A szarvasi iskola működtetése nem volt zökkenőktől mentes, az első négy tanévben csak maga a lelkész és a felesége tanított, Tessedik Sámuel saját költségén bővítette az iskolai épületet 1791-ben barokk stílusban. A terveket Kimnach Lajos építész készítette. Egyre több lett a tanuló, s az 1770-es évektől több jó felkészültségű tanár került az iskolába, de 1795-1799-ig zárva volt az iskola forráshiány miatt. 1799 nyarán egy királyi határozat nyilvánossági jogot biztosított az iskolának, melynek révén végre némi állami támogatáshoz jutottak, s ismét megnyíltak az iskola kapui. Több-

letfeladatot is kaptak, két-éves tanítóképzést kellett indítaniuk. 1806-ig mintegy 60 tanítót képeztek itt, de 1806-ban újra bezárt az iskola, megint forráshiány miatt, a megnövekedett feladatok ellátásához nem volt elegendő a csekély állami támogatás.

Szerencsére nemcsak a tanítás révén valósította meg Tessedik a gyerme-

kek alap- és gazdasági képzését, hanem folyamatosan írásaiban is rögzítette elgondolásait, módszereit német nyelven, így Európa-szerte ismertté vált az ő gazdasági minta iskolája, s az ott alkalmazott módszerek, gyakorló kert stb. Iskolájában szlovákul és magyarul tanított, közismert, hogy a magyarországi evangélikusok elsősorban a török hódoltság után betelepült szlovákokból kerültek ki Békés megyébe. A soknemzetiségű monarchiában több nyelven is beszéltek a tanítók, a lelkészek és a mesteremberek, köztük Tessedik is, a szlovák mellett a magyar és a német nyelvet is elsajátította. 1767-ben a saját szarvasi kertjében kezdte meg fásítási kísérleteit. Hamar felismerte azt, hogy a kert egy része szikes talajú, amelyen a fásítás és általában a növénytermesztés sok nehézséggel jár. Azonban a Jénában végzett tanulmányai alapján hozzá fogott a szikes talaj vizsgálatához és kísérletezni kezdett megjavítása és hasznosítása céljából, ennek keretében különféle fajtájú fák ültetésével is kísérletezett. A kicsiny papi kert azonban hamarosan szűknek bizonyult a tudományos kísérletek számára. Ezért a földesúrtól 1780-ban egy kisebb, majd 1791-ben 39 hold addig még nem művelt szikes földet kért és kapott a gyakorlati gazdasági kert és az erdősítési kísérletek céljára. Tessedik kidolgozta a szikesek megjavításának módszerét, Szarvas lakóival pedig megismertette a kor legkorszerűbb földművelési technikáit. Sokat tett az akác meghonosításáért, a futóhomok megkötéséért az Alföldön.

további adatok: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Tessedik>